

PISMA

Zašto se ne slavi dolično
Dan nezavisnosti hrvatske države

Osmoga lipnja Hrvatska slavi najveći svoj državni praznik – Dan nezavisnosti. Ili bi makar trebalo biti tako! Međutim, većina hrvatskih građana uopće ne zna ni što se slavi toga datuma, a kamo li da znaju zbog čega se Dan nezavisnosti slavi upravo 8. lipnja. Toga dana 1991. Hrvatski je sabor proglasio prekid svih državnopravnih veza s bivšom državnom zajednicom. Od toga dana Hrvatska je praktički, iako tada, naravno, još nepriznata, samostalna neovisna država.

Te bi povijesne činjenice hrvatskim građanima trebale biti općepoznate, ali nije tako. Svaka suverena država slavi svoj dan nezavisnosti na najbolji mogući način. Kod nas, pak, samo se izvješe zastave, iako ne u zadovoljavajućem broju, razna izaslanstva polože vijence, i to je sve.

Hvatska radiotelevizija Danu nezavisnosti ne poklanja nikakvu pozornost, a bilo bi normalno da toga dana ima neki prigodni program. Ne znam zašto je to tako, ali je žalosno da HRT ne ostvaruje svoju ulogu, to jest ne obavlja zadaću javne televizije.

Razlog što se među građanima još ne zna dovoljno o Danu nezavisnosti svakako je i to što je on upravo obilježen tek treću godinu, a to je razlog više da mu nacionalna televizija posveti veću pozornost. To bi trebali činiti i najviši državni dužnosnici, a ne samo održavati svečanu sjednicu Hrvatskoga sabora. Slavlje mora biti sadržajno, raznoliko i primjerenje, kako to i dolikuje najvećem državnom blagdanu jedne zemlje.

SABIT GAŠIĆ
Plitvice

Dvije važne primjedbe o Trgu
bana Josipa Jelačića u Zagrebu

U posljednje vrijeme više puta čitam u *Vjesniku* izvješća o zbivanjima na Jelačićevom trgu u kojima je ispušteno njegovo pravo ime – Jelačićev trg, i zamijenjeno izrazom »središnji trg« ili sl. Svaki dan čitam *Vjesnik* i nisam uočio da bi netko to primijetio i tomu prigovorio.

To ispuštanje pravoga imena podsjeća me na neko prijašnje vrijeme, koje želim zaboraviti. Može li netko mjerodavan i upućen progovoriti što o tome? *Vjesniku* (jer druge novine ne čitam) predlažem da svoje suradnike uputiti da Jelačićevu trgu daju pravo ime.

Moja druga primjedba odnosi se na veličinu Jelačićeva trga. Mnogi ljudi, pa i oni koji svaki dan prolaze tim trgov, ne znajuju njegovu veličinu. Površina iznosi približno hektar ili točnije deset tisuća četvornih metara (ne uzevši u obzir spomenik banu Josipu Jelačiću i Zdenac).

Moju pozornost na veličinu toga trga svratila je vijest Radija 101, koji je svojedobno tu organizirao protestni skup i javio da je na Trgu tada bilo sto tisuća ljudi. Tu svoju tvrdnju ponavljali su više puta, a prihvaćali su je ne samo političari raznih stranaka, nego i drugi za novije nepolitičke skupove.

Ponovno upozoravam na tu nemogućnost, i želio bih da to krivo izvještavanje prestane.

JERKO BAUER, dipl. ing.
Zagreb

Zaboravljeni oni hrvatski branitelji
koje »ni metak nije okrnurio«

U pripremi je novi Zakon o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Posebna pažnja i dalje je s pravom posvećena stradalnicima hrvatskog Domovinskoga rata, tako da će oni i ovoga puta biti relativno dobro zaštićeni, protiv čega vjerujem nema nitko ništa. Zaslužili su.

Ali, među sudionicima Domovinskoga rata ima veliki broj časnih i poštenih ljudi koji su dali sve za hrvatsku domovinu, a za to manje – više nisu nikada dobili ništa. Većina od njih nije ni tražila nikakve povlastice, jer su smatrali da im je sveta dužnost stati na branik domovine. Osim toga, ti za koje se danas često kaže kako »nisu imali sreću da budu ranjeni« tijekom svih ovih trinaest godina strpljivo su čekali na red. Njima je bilo iznimno važno da se prije svih zbrinu obitelji poginulih branitelja, zatim ratni vojni invalidi i ostali stradalnici.

Međutim, čak ni trinaest godina nakon početka srpsko-četničke agresije još nigdje javno nismo objavili imena i prezimena ljudi koji su sudjelovali u Domovinskomu ratu, a kamo li riješili njihove nagomilane probleme! Što je, primjerice, s onima hrvatskim braniteljima koji su tijekom ratnih operacija bili »samo« ozlijeđeni? Imaju li oni danas ikakva prava? Što je s hrvatskim dragovoljcima koje »ni metak nije okrnurio«, koji su si sami kupovali naoružanje i oskudno obučeni su protstavili se srpskom agresoru? Je li tko pitao kako su ti ljudi živjeli i kako žive nakon što su skinuli ratnu hrvatsku odoru i vratili se u tzv. normalni život?

Mnoge hrvatske kuće, među kojima i brojnim braniteljima, u ovome su ratu gotovo do temelja porušene i još nisu obnovljene. Tko ih je srušio? Ako se svi slažemo, a slažemo se, da ih je tijekom rata porušio srpski agresor, nije li već vrijeme da ti naši susjedi počnu u Hrvatsku slati i novce za njihovu obnovu, a ne da se događa da hrvatska vlada na račun hrvatskih branitelja i ostalih poreznih obveznika obnavlja kuće i rješava druge probleme onih koji su nas 1991. napali?

Zar srpske izbjeglice ne mogu pričekati, kao što godinama strpljivo čekaju hrvatski branitelji, na rješavanje svojih problema? S druge pak strane, ima li primjera da je bivša Jugoslavija pozitivno riješila pitanje Hrvata koji danas žive u Srbiji i Crnoj Gori, ili pak ima li krupnijih pozitivnih primjera o tome kad je u pitanju tzv. Republika Srpska?

Već je krajnje vrijeme učiniti sve da i ljudi koji su sudjelovali u hrvatskome Domovinskomu ratu, a nisu čak ni ozlijeđeni barem dobiju ono što su imali prije 2001., a to je – besplatna zdravstvena zaštita, dok o drugim sličnim »privilegijama« i ne govorimo.

MLADEN PAVKOVIĆ
Koprivnica

Pisao sam nekoliko puta Microsoftu,
ali on nedostatak uporno ignorira

Zbog svakodnevnih problema uzrokovanih invalidnošću nisam u mogućnosti koristiti fiksni telefon za komunikaciju. Stopostotni sam invalid cerebralne paralize, imam računalo i veći dio dana provodim uz njega. Operativni sustav je *Windows xp profesional*, a za telefoniranje koristim *phone dialer Windowsa*.

Modem mi je *fax voice speaker phone* i kada ja nekoga zovem, uspješno uspostavim vezu, a kada mene netko zove, preuzemam poziv na predviđeni način u Windowsima, ali tada sugovornik mene čuje a ja njega ne.

To je očito softverska Microsoftova pogreška.

Pisao sam nekoliko puta Microsoftu i molio ih da riješe nedostatak, ali oni uporno to ignoriraju i ništa nisu napravili kako bi se taj velik problem na *phone dialeru* riješio. Nadao sam se da će u *service pack 2* riješiti taj nedostatak, ali ništa se nije dogodilo.

Javljam se ovim pismom da bi i drugi taj problem mogli ispitati i uvjeriti se u istinitost mojih tvrdnji, a i *Vjesnik* da o tomu piše na svojim stranicama na Internetu. Možda to potakne i druge korisnike Windowsa koji imaju slične probleme kao ja, da i oni protestiraju kod Microsofta, da bi on napokon reagirao na zadovoljavajući način.

MARIO GALETTINI
Zagreb

Najveći gubitnici zapravo su studenti stručnih studija

Iako bi veća povezanost s praksom bila korisna i za bolju kvalitetu sveučilišnih studija, izostanak te povezanosti gotovo je poguban u slučaju stručnih studija. A sadašnje zakonsko rješenje, prema kojem se još šest godina stručni studiji mogu izvoditi na sveučilištima, pridonosi tim pogubnim učincima za stručne studije

Mladen Havelka

U članku »U osobi sveučilišnog djelatnika nastavnik najveći gubitnik« (*Vjesnik*, Stajališta, 4. listopada), prof. Igor Čatić problematizira o kriteriju izbora sveučilišnih nastavnika, smatrajući neprimjerenim da dominantnu ulogu u kriterijima izbora u znanstveno-nastavna zvanja na sveučilištima imaju gotovo isključivo znanstvena postignuća koja se dokazuju brojem objavljenih i citiranih znanstvenih radova (tzv. CC radovi).

Iako u načelu objavljeni u stranoj znanstvenoj periodici, a time i slabije dostupni hrvatskoj akademskoj i znanstvenoj javnosti, međunarodno objavljeni i citirani radovi najvažniji su kriterij znanstveno-nastavnog napredovanja naših sveučilišnih nastavnika.

Pogubni učinci

Nastavni i stručni kriteriji, pedagoško-didaktičko-metodičke sposobnosti nastavnika za prijenos znanja i vještina novim naraštajima studenata, pisanje primjerenog udžbeničkog štiva za studente, uvođenje novih predmeta na studij, kao i doprinosi sveučilišnih nastavnika u svakodnevnoj primjeni znanstvenih postignuća u praksi, gospodarstvu i društvenim djelatnosti

ma, gotovo i nemaju utjecaja na napredovanje u sveučilišnoj hijerarhiji. Zauzimajući se za uvažavanje nastavnih i stručnih kriterija kao barem jednako važnih pri izboru u sveučilišna nastavna zvanja, prof. Čatić neizravno se dotiče i vrlo važnog pitanja primjerenosti sveučilišnih nastavnika za izvođenje nastave na stručnim, praktičnom radu usmjerenim studijima.

Ako su kriteriji nastavnog napredovanja na sveučilištima usmjereni samo prema znanstvenim postignućima, opravdano je postaviti pitanje jesu li sveučilišni nastavnici, koji su svoju karijeru – od znanstvenog novaka/asistenta do sveučilišnog profesora – gradili gotovo isključivo na znanstvenim postignućima (dakle, vrlo slabo ili nikako povezani s praksom), primjereni da budu i nastavnici studentima stručnih studija.

Iako bi veća povezanost s praksom bila korisna i za bolju kvalitetu sveučilišnih studija, izostanak te povezanosti gotovo je poguban u slučaju stručnih studija. A sadašnje zakonsko rješenje, prema kojem se još šest godina stručni studiji mogu izvoditi na sveučilištima, pridonosi tim pogubnim učincima za stručne studije. Ako su, dakle, točne tvrdnje prof. Čatića da je u osobi sveučilišnog djelatnika, »nastavnik najveći gubitnik« i

ako zbog toga »postajemo sve većim nezalicama... osim u svom najužem području djelovanja«, onda su u takvoj situaciji najveći gubitnici sasvim sigurno studenti stručnih studija kojima nastavu izvode takvi sveučilišni nastavnici.

Uspješnost prijenosa znanja i vještina

Tko je pozvaniji da studentima stručnih studija prenosi praktična znanja i vještine, potrebne za njihovo brzo uključivanje u hrvatsko gospodarstvo i brzo ovladavanje novim proizvodnim tehnologijama i procesima? Jesu li to sveučilišni nastavnici koji s tom praksom, već po naravi i postupku njihova izbora u sveučilišna znanstveno-nastavna zvanja, najčešće nisu ni imali nikakvog kontakta?

Ili bi ipak bilo bolje da to rade nastavnici pri čijem se izboru navise vodilo računa o njihovoj uskoj povezanosti s praksom i o njihovoj uspješnosti prijenosa znanja i vještina na nove naraštaje studenata tj. nastavnici veleučilišta i visokih škola?

Dakle, bilo bi kudikamo bolje, kvalitetnije i primjerenije uložiti stručnih studija da se sa sveučilišta što prije prebace na veleučilišta i visoke škole u kojima rade nastavnici usko povezani s praksom. A da se sveučilišne nastavnike, koji su mnogo truda uložili u znan-

stvena postignuća, rastereti od dodiplomske nastave za studente stručnih studija, te im se tako omogućiti da iskustva svojih znanstvenih postignuća potpuniye prenose studentima sveučilišnih, posebice doktorskih, dakle znanosti usmjerenih studija.

To ujedno znači da je nužno što prije stvoriti uvjete za takvo prebacivanje, tj. uvjete kvalitetnog studiranja na veleučilištima i visokim školama. Naravno, to nije moguće uz sadašnja proračunska izdvajanja za veleučilišta i visoke škole od samo 5,7 posto ukupnoga, ionako minornog proračuna za visoko obrazovanje u cjelini, nego jedino povećanjem udjela proračunskog novca za veleučilišta i visoke škole na razinu od najmanje 15 posto proračuna za visoko obrazovanje.

Harmonizacija sustava

Poticanje rasprave o tom problemu važno je i korisno upravo sada kada se priprema prijedlog novog državnog proračuna za 2005. i kada Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta organizira brojne sastanke predstavnika visokog obrazovanja, na kojima se raspravlja o mogućnostima i preprekama na putu Hrvatske za pridruživanje »europskom obrazovnom prostoru« primjenom načela Bolognske deklaracije.

Nužnost harmonizacije našeg sustava visokog obrazovanja s europskim najviše će ovisiti o našoj sposobnosti prihvaćanja takva ustroja visokog obrazovanja, u kojem će primijenjena znanja i vještine te povezanost visokih učilišta s gospodarstvom i društvom u cjelini biti nužan uvjet opstanka i sveučilišnih, a posebice stručnih studija.

Vrlo je brzo moguće donijeti mjere kojima će se poticati drugi a ne samo znanstveni doprinosi nastavnika. Jedna od njih su i izmjene minimalnih kriterija za izbor u znanstveno-nastavna zvanja. Rek-torski zbor Hrvatske trebao bi što prije donijeti posve nove minimalne kriterije izbora u znanstveno-nastavna zvanja, kriterije u kojima će barem jednaku vrijednost pri izboru u zvanja sveučilišnih nastavnika imati postignuća u znanosti kao i postignuća u stručnom i nastavnom radu.

U tom svjetlu pozdravljam nastojanja prof. Čatića koja, iako neizravno, pridonose cjelovitom definiranju uloge sveučilišnih nastavnika u odnosu na nastavnike stručnih studija, a time i potpunijem razumijevanju i definiranju kriterija prema kojima se stručni studiji razlikuju od sveučilišnih.

Autor je predsjednik Vijeća veleučilišta i visokih škola Hrvatske.

S takvom Slovenijom imat ćemo vrlo težak posao

Slovenija se ponašala, i dalje se ponaša, i ponašat će se u budućnost, i kao crna rupa dok ne vrati oteto. A bivši slovenski vanjskopolitički ministar (kažu – i budućii!) nabacuje se na Hrvatsku crnilom i govori zlorabeći svoj pijedestal – slovensko članstvo u Europskoj uniji! Bi li se EU trebala stidjeti takvih dužnosnika

Toni Drndelić

Svemirski kreativan i narcisoidni Slovenac, kojem je mjera uvrede susjeda vibracija vlastitog prezimena, pa je tako Hrvatska, prema njemu bila crna rupa, opet se javio, sada iz redova druge, opet izbornu pobjedničke stranke, opet prijetnjom, opet ucjenom, opet pragmatičkim uvjetovanjem... Što je, prema *Vjesniku*, rekao bivši slovenski ministar vanjskih poslova, sada opet u političkom usponu, izabравši, dobrim političkim nosom, kao prebjeg, opet pobjedničku stranku?

Rekao je: »Potrebno je podržati uključivanje Hrvatske (u EU – op. p.) pod određenim uvjetima, a ta se uvjetna potpora može računati kao novi početak u odnosima između Slovenije i Hrvatske«.

Eurokrati se prave Englezima

Najlakše bi bilo posegnuti za nekim težim izrazom, ali je dovoljno svrhovito njegovu izjavu iščitati kao opet jedno posezanje za onom narodnom – pojeo vuk magare, prema hrvatskim štedišama čiji je novac odnesen, točnije isisan, iz Hrvatske u Sloveniju i sada se slovenska država, glede

komitenata, drži opet one narodne – popapala maca, a tu je i neisp plaćivanje odštete za neisporučenu struju iz nuklearne elektrane Krško. Naravno, da ima toga još. Na pretek.

Treba li se onda čuditi rezultatima anketa koje pokazuju sve veću suzdržanost građana Hrvatske prema članstvu u Europskoj uniji. Činjenica je da je ta europska integracija u svoje članstvo primila državu, zajedno s brdom tuđeg novca, koji duguje susjednim građanima, s br-

dom novca koji duguje susjednoj državi za neisporučenu struju. Gledajući pravnim okom, onaj koji primi u svoj stan nekoga s ukradenim stvarima, uvijek se smatra njegovim sućesnikom, ili najblaže, pomagačem, u kradi.

Eurokrati se ne mogu »vadi-ti« da za ta brda našeg novca, o kojima se vode i postupci pred međunarodnim sudovima, ne znaju. Znaju, i te kako, ali se iz svojih razloga i interesa, kolokvijalno rečeno, prave Englezima.

U koju je to vuču crnu rupu taj svemirac, koji daje izvaje, opet jednom zakopao i zamaskirao taj dug isisan našim štedišama Ljubljanske banke, koji Slovenija »vrti« petnaest godina, uredno zarađuje i troši kamate na svoj razvoj i standard, ali ih zajedno s glavnicom ne vraća našim građanima, ne plaća odštetu za neisporučenu struju Hrvatskoj iz nuklearne elektrane koju su svojedobno dvije socijalističke republike zajedno, u jednakim dijelovima, financirale, itd.

Naše iseljeništvo nije najzdravija grana hrvatskog stabla

Hrvatsko iseljeništvo imalo je svojih dobrih i loših strana isto kao i Hrvati u domovini, osim što nije bilo zaraženo komunizmom, a to je ipak nešto pozitivno. Sudjelujući u demokratskom životu svojih novih postojbina steklo je i neke vrijednosti tih društava koje domovinski Hrvati nisu mogli steći. No i u iseljeništvu je bilo mnogo onih koji ništa nisu zaboravili, ali i gotovo ništa naučili

Gojko Borić

Vjesnik je pametno učinio što je počeo objavljivati izvješća o hrvatskom izvandomovinstvu koje je dosad bilo ili *terra incognita* ili *ustaška emigracija*, a to nije niti bi smjelo biti u hrvatskoj javnosti. No ne bih se složio s Vladom Glavašem da je naše iseljeništvo najzdravija grana hrvatskog stabla (*Vjesnik*, Stajališta, 6. listopada).

Hrvatsko iseljeništvo imalo je svojih dobrih i loših strana isto kao i Hrvati u domovini, osim što nije bilo zaraženo komunizmom, a to je ipak nešto pozitivno. Sudjelujući u demokratskom životu svojih novih postojbina steklo je i neke vrijednosti tih društava koje domovinski Hrvati nisu mogli steći.

No i u iseljeništvu je bilo mnogo onih koji ništa nisu zaboravili, ali i gotovo ništa naučili.

Domovina bi, dakle, trebala što više doznati o izvandomovinskoj Hrvatskoj kako bi napokon shvatila da je dio naci-je i da treba što više poduzimati ne samo da se zaustavi hrvatsko iseljavanje, nego i da

se smanji broj Hrvata u inozemstvu.

Onima koji žele dobiti osnovne dojmove o tome kako žive hrvatski *gastarbajteri* (izraz koji ne volim ali nema boljege, barem zasad) preporučio bih da pogledaju izvrstan film mladoga hrvatskog redatelja druge generacije u Njemačkoj Damira Lukačevića pod naslovom »Povratak« (njemački *Haimkher*), koji se ovih mjeseci prikazuje u njemačkim kinematografima, a trebalo bi ga što prije uvesti u Hrvatsku.

Raspad obitelji

Damiru Lukačeviću to je prvi igrani film, a prije njega snimio je nekoliko kratkih filmova od kojih su neki kao *Fremde Heimat* (Strana domovina) i *Spiel des Tages* (Igra dara) bili višestruko nagrađeni. Lukačević je studirao u Njemačkoj akademiji za film i televiziju u Berlinu, a za svoj cjelovečernji film »Povratak« dobio je Ženevsku potpurnu nagradu za filmski scenarij.

U filmu »Povratak« glume istaknuti hrvatski glumci kao Mustafa Nadarević i Vlasta Knežević, te neki drugi nešto

manje poznati, a snimljen je na njemačkom i hrvatskom. Gastarbajterska obitelj Klarić živi u Stuttgartu, otac i majka su više od trideset godina u tudini, a njihov jedini san je povratak u domovinu gdje namjeravaju otvoriti hotel za strance, uglavnom Švabe.

Od tri sina jedan odlazi u Domovinski rat, drugi se neuspješno bavi glazbom, a treći je još u obitelji skupa s roditeljima.

Film počinje pokopom drugorodenog sina, koji je, navodno, poginuo u prometnoj nesreći, a zapravo je počinio samoubojstvo, jer kao homoseksualac nije mogao izdržati u patrijarhalnoj sredini. No o tome se ne govori u obitelji. Otac i majka nastoje svim trikovima pridobiti sinove za povratak na »najljepše more na svijetu«, ali sinovi koji su se naveliko uključili u njemačku sredinu, jedan glazbom, drugi zaljubivši se u njemačku strankinju, imaju svoje planove.

Uskoro liječnici otkriju da je otac opasno bolestan (leukemija), a majka dolazi u sukob sa suprugom jer se on, unatoč opakoj bolesti, ponaša

nerazumno. Obitelj je zapravo u raspadu, no otac ustraje u svome naumu o povratku u Hrvatsku. Čini se da će se samo dvojica staraca vratiti na Jadran, ali stariji sin, koji je htio u Berlinu nastaviti dosad neuspješnu glazbenu karijeru, naknadno se pridružuje ocu i majci pred još nedovršenim hotelom. Mladi sin ostaje u Njemačkoj jer je do ušiju zaljubljen u pripadnicu druge gastarbajterske generacije, slične sudbine kao i što je njegova.

Kritika hvalisanja i patetike

Mustafa Nadarević izvršno glumi »tipičnog« Hrvata, »velikog« rodoljuba (sumnja da će u bolnici biti dobro tretiran, jer liječnik je Srbin) i vrlo ponosna na svoj rad i svoje sinove. Knežović je bogobojazna tradicionalna supruga koja nakon smrti sina više nema snage ići u crkvu. Tu je i hrvatski dušobrižnik koji nastoji tješiti, ali njegove riječi ne dopiru do nje.

Mladi sin ne zna što se zbiva iza kulisa te patrijarhalne obitelji, a stariji je razočaran u život, bez snage, sve do kraja filma, da ga promijeni

energičnom odlukom.

Film prikazuje tipičnu hrvatsku gastarbajtersku obitelj na nesentimentalan način, čak pokušavajući samoironično kritizirati domoljubno hvalisanje i patetiku, ali unatoč tome obitelj je simpatična i kad se raspada, jer su likovi autentični i pamtljivi. Mladi sin (Rade Radović) izvršno prikazuje pripadnika druge generacije koja je više njemačka nego hrvatska, na raskrižju što ga odvodi na konačan ostanak u Njemačkoj. Znači li to da će se u Hrvatsku vraćati samo starci i bolesni? Ali znak nade daje povratak starijeg sina koji se pridružuje je ocu i majci da započnu novo poglavlje nakon mukotornog gastarbajterovanja. Ima u tome mnogo simbolike i nade.

Pozivam hrvatske distributere da što prije kupe taj film koji je u njemačkim novinama dobio laskave ocjene, a za nas je, u Hrvatskoj i iseljeništvu, važan doprinos upoznavanju gastarbajterske problematike na zanimljiv i umjetnički uvjerljiv način.

Autor je novinar i publicist iz Kölna.